

V&VN Maatschappij & Gezondheid

Verbindende koers in acht pijlers

Binnen V&VN hebben we in 2015 als verpleegkundige beroepsgroepen buiten de muren van de instellingen onze krachten gebundeld tot de afdeling Maatschappij & Gezondheid (M&G). Onze afdeling bestaat uit jeugdverpleegkundigen, verpleegkundigen openbare gezondheidszorg, wijkverpleegkundigen en casemanagers dementie. Maar waar staan wij precies voor en wat is de essentie van ons werk? Om dat te verduidelijken beschreven we de essentie van onze beroepsuitoefening in acht pijlers.

Tekst: Huub Sibbing en Jacqueline de Vries

We zijn als verpleegkundigen M&G geworteld in de haarvaten van de samenleving. Als gast in het dagelijkse leven ontmoeten we een boeiende diversiteit aan mensen: jong, oud, arm, rijk, ziek, gezond, nieuwkomer, autochtoon. We ondersteunen mensen in goede en slechte tijden, bij gezondheid en ziekte, bij geboorte en sterven, bij het opgroeien en ouder worden. Maar die samenleving verandert. Zo is gezondheid een steeds belangrijker maatschappelijk goed. De maatschappij heeft belang bij gezonde werkende mensen die hun steentje kunnen bijdragen aan de economie van de samenleving. Tegenwoordig moeten mensen langer doorwerken na hun 65e jaar en sneller aan de slag na ziekte. Maar gezondheid is ook voor mensen zelf belangrijk en zo blijft de gezondheidszorg betaalbaar. Omdat we als verpleegkundigen M&G een bijdrage willen blijven leveren aan de veranderende eisen van kwaliteit van leven en gezondheid van de Nederlandse bevolking slaan we een nieuwe koers in. Onze inspiratiebronnen zijn het denken van *Ziekte en Zorg (ZZ)* via *Gezondheid en Gedrag (GG)* naar *Mens en Maatschappij (MM)*, de *Triple Aim-gedachte*¹, van Nazorg naar Voorzorg, de nieuwe definitie van gezondheid, positieve gezondheid, de presentietheorie van 'dichtbij zijn' en aansluiten bij de cliënt.

Essentie in acht pijlers

1. Midden in het dagelijks leven

Als verpleegkundigen M&G werken we in de leef-, woon-, opgroei- en werksituatie van de cliënt: bij mensen thuis, op school, op hun werk of waar ze ook maar verblijven, desnoods op straat. Dat is het vertrekpunt van ons handelen, evenals de maatschappelijke omgeving,

sociale steun, de fysieke omgeving en de normen- en waardepatronen van onze cliënt en omgeving. Als verpleegkundigen M&G combineren we de autonomie van de cliënt met de eigen professionele verantwoordelijkheid.

2. Juiste combinatie van preventie en zorg

De verbinding tussen preventie en zorg staat centraal in ons werk. Internationaal wordt dat door Jane Salvage, volgens het TVZ een van de meest toonaangevende verpleegkundigen van de afgelopen zestig jaar, verwoord als: 'In de publieke gezondheidszorg en wijkzorg ligt de kern van ons verpleegkundig beroep'. Het gaat om mensen die gezond zijn te ondersteunen in het gezond blijven. En een bijdrage te leveren aan herstel bij ziekte of het bieden van steun en hulp aan mensen die niet meer kunnen genezen. We versterken het zelfmanagement, de zelfredzaamheid, de zelfregie en eigen kracht, we ontzorgen en stimuleren participatie.

3. Doordachte balans van individu en samenleving

Veel problemen zijn niet uniek voor één persoon, maar doen zich voor bij meerdere mensen tegelijk. We kunnen vaak trends benoemen voor groepen of zelfs voor de hele samenleving. In vergelijkbare situaties kunnen mensen blootstaan aan vergelijkbare gezondheidsrisico's. Denk maar aan kinderen en jongeren in dezelfde leeftijdscategorie, mensen met een verhoogd risico op een infectieziekte, werknemers in hetzelfde bedrijf of beroep of bewoners van dezelfde wijk of buurt. Als we een gezondheidsbedreigend probleem signaleren, gaan we na of dat vaker voorkomt onder vergelijkbare omstandigheden en dat vertalen we naar een collectieve aanpak of beleidsadvies. Zo werken we niet alleen preventief voor één cliënt, maar verrichten we ook handelingen die de gezondheid van de hele samenleving bevorderen en zetten we ons in voor bescherming en verbetering van de volksgezondheid. Essentieel daarbij is de verbinding van een individueel probleem vertaald naar een collectieve aanpak en een collectieve aanpak aangepast en uitgevoerd op maat van het individu.

¹ Triple Aim formuleert 3 centrale doelstellingen voor de toekomst: 1. de gezondheid van burgers behouden en bevorderen. 2. de kwaliteit van zorg en leven optimaliseren en 3. daardoor vermijdbare kosten terugdringen.

4. Anticiperend op alle veranderingen

Juist omdat we midden in het dagelijks leven functioneren, worden we voortdurend geconfronteerd met alle maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Momenteel speelt de decentralisatie naar de lokale overheden, inrichting van het sociale domein door gemeenten, verandering van wetgeving en nieuwe manieren van bekostiging. Maar we hebben ook te maken met vergrijzing, meer chronisch zieken en een toenemende multiculturele samenleving. Ook zien we steeds meer tweedeling in de maatschappij door individualisering, mondigheid en autonomie aan de ene kant en het verlies van solidariteit en verbindende elementen gecombineerd met meer armoede, laaggeletterdheid en lage gezondheidsvaardigheden aan de andere kant. Daarnaast nemen zekerheden af door veranderde sociale wetgeving. Vanuit deze "omgevingssensitiviteit" anticiperen we op deze ontwikkelingen en werken we aan het verbeteren van de kwaliteit van gezondheid van individuele mensen en het versterken van de volksgezondheid.

5. Brede manier van kijken

Onze individuele of groepen cliënten staan niet alleen in de wereld, maar maken onderdeel van verschillende leef-, woon-, werk- en opgroeisystemen, die op zichzelf ook weer onderdeel zijn van bredere maatschappelijke systemen die voortdurend in beweging zijn en elkaar beïnvloeden. We analyseren de situatie van onze cliënt of doelgroepen dan ook in de brede maatschappelijke context. We maken daarbij gebruik van systeemmodellen (zoals Lalonde, Bronfenbrenner, Primary Health Care, Caplan, Neuman, et cetera). De verpleegkundige M&G analyseert het gezin, de woonsituatie (woning, buurt, wijk), de financiële situatie en etnische, levensbeschouwelijke en culturele factoren. Wij gaan na of die een positieve of juist een negatieve rol spelen in het leven van onze cliënten. En we inventariseren de aan- of afwezigheid van ondersteunende systemen (mantelzorg, sociale netwerken, sociale cohesie, civil society et cetera). Wij gebruiken de omgevingsanalyse om te diagnosticeren en verpleegkundige interventies te indiceren.

6. Naast multidisciplinair ook multisectoraal

Bij veel problematische zorgsituaties spelen ook andere factoren mee. Denk hierbij aan problemen in de opvoeding, in het onderwijs, de veiligheid, de financiële situatie, de publieke voorzieningen, wonen, welzijn en werk. Als verpleegkundigen M&G werken we daarom samen met professionals binnen maar ook buiten de gezondheidszorg zoals de wijkagent, de pedagogisch medewerker, de leerkracht van een school, de leerplichtambtenaar, de sociale dienst en schuldhulpverlening, de

werkgever, de prostitutiesector, woningbouwcorporaties of gemeentelijke diensten.

7. Laveren tussen belangenconflicten met ethische reflectie

Verpleegkundigen M&G krijgen regelmatig te maken met belangenconflicten tussen de autonomie en eigen verantwoordelijkheid van onze cliënten enerzijds en anderzijds hebben ze te maken met de mogelijke schadelijke gevolgen voor de omgeving en/of de volksgezondheid en met de eigen professionele opvattingen. Het veronderstelt een hoge ethische reflectie om tussen deze belangen te kunnen laveren en tegelijkertijd de eigen grenzen te bewaken.

8. Zelfstandig en zelf verantwoordelijk

Van iedere verpleegkundige M&G wordt een grote mate van zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid vereist. Of het nu tijdens een huisbezoek, een soa-sprekbeurt, een consultatiebureauzitting, een netwerkoverleg of een werkplekonderzoek is: op dat moment sta je er alleen voor en dien je zelfstandig situaties te analyseren, keuzen te maken en interventies in te zetten en daar professionele verantwoordelijkheid voor te dragen. Natuurlijk kun je achteraf terugvallen op steun van je collega's en intercollegiale toetsing en feedback binnen je team, maar dat kan niet op het contactmoment zelf.

'Als verpleegkundigen M&G slaan we een nieuwe koers in'

Kwaliteit van het gezonde leven

Vanuit bovenstaande kernpunten concluderen we dat verpleegkundigen Maatschappij & Gezondheid van onmisbare waarde zijn voor de kwaliteit van het gezonde leven van de Nederlandse bevolking. Daar staan we voor en daarin willen we herkend en erkend worden.

Samenwerken

Verpleegkundigen in de huisartsenzorg, arboverpleegkundigen en sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen werken ook buiten de muren van de gezondheidszorginstellingen. Zij hebben veel essentiële zaken met ons gemeen. We willen dan ook graag met deze collega's samenwerken. Binnen V&VN zoeken we dan ook geregeld contact met deze verpleegkundigen. ☺

Namens het bestuur van de afdeling Maatschappij&Gezondheid: Huub Sibbing (adviseur bestuur) en Jacqueline de Vries (bestuurslid).